

Programanalys

Ämneslärarprogrammet - Gymnasieskolan

Verksamhetsberättelse för 2018/2019

Verksamhetsplan för 2019/2020

Beskrivning av programmet

Ämneslärarprogrammet ger en yrkesmässig förberedelse för arbete i gymnasieskolan. Programmet omfattar tre delar:

- Ämnesstudier (210 eller 240 högskolepoäng fördelade på två ämnen)
- Utbildningsvetenskaplig kärna (UK) (60 högskolepoäng)
- Verksamhetsförlagd utbildning (VFU) (30 högskolepoäng)

Utbildningen består till stor del av ämnesstudier. Studenten ansöker till programmet med ett bestämt ingångsämne och väljer sedan sitt andraämne under utbildningens gång. I och med att Umeå universitet är ett bredduniversitet finns många ämnen att välja bland och kombinationsmöjligheterna är många.

I utbildningsvetenskapliga kärnan (UK) behandlas frågor kring kunskap, undervisning och lärande, etik och värdegrund. Här behandlas även det pedagogiska ledarskapet, konflikthantering, sociala relationer och demokrati. Även bedömning av elevers lärande, utveckling och hur prestationer kan betygsättas ingår i kurserna.

Den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) genomförs i huvudsak på gymnasieskola, men en kortare period förläggs vanligtvis till årskurs 7-9. Lärarstudenter vid Umeå universitet genomför VFU vid skolor i Västerbottens län samt Örnsköldsviks och Sollefteås kommuner.

Programrådet

Rådets sammansättning

Programrådet för ämneslärarprogrammet 2019–2021

Catarina Rudälv (ordförande), Institutionen för matematik och matematisk statistik

Ingela Valfridsson (ordförande), Institutionen för språkstudier

Krister Ödmark, Institutionen för naturvetenskapernas och matematikens didaktik

Elisabeth Raddock, Institutionen för idé- och samhällsstudier

Elsa Reimersson, Statsvetenskapliga institutionen

Jonatan Svanlund, Enheten för ekonomisk historia

Erik Sigurdsson, Institutionen för estetiska ämnen

Studentrepresentanter:

Ellen Söderberg

Charlotte Häggström (t.o.m. juni 2019)

Pär Karlsson (fr.o.m. oktober 2019)

Henrik Brudsten (suppleant fr.o.m. oktober 2019)

Extern representant:

Fredrik Lindmark, Midgårdsskolan

Rådets arbete

Under hösten 2018 hade programrådet två möten om vardera 2–3 timmar. Den reviderade KPU-utbildningen och även UKÄ-utvärderingen av ämneslärarexamen i bild, idrott och hälsa, matematik, musik, samhällskunskap och svenska var viktiga frågor. En av programrådsordförandena deltog i UKÄ:s lärosätessamtal i maj 2019.

Sedan 1 januari 2019 har programrådet nya lärarrepresentanter. Tiden för ordförandeskapet har utökats och delas av två personer. I ett tilläggsbeslut utsågs en lärarrepresentant med långvarig erfarenhet av KPU. Under våren 2019 hade rådet tre möten. Vid det första deltog den förra ordföranden och gav en sammanfattning av det tidigare rådets arbete med viktiga frågor. Det nya rådet har fortsatt diskussionerna om flera av dessa. Under ett heldagsmöte i augusti 2019 kunde rådet diskutera några genomgripande frågor i ämneslärarprogrammet och i KPU mer utförligt.

Under våren 2019 har arbetet med utveckling av ny KPU intensifierats. Rådet har varit företrätt i den koordinerande arbetsgruppen, och rådsordförandena har regelbundet träffat de personer vid kansliet som arbetar med de organisatoriska/administrativa aspekterna av den nya utbildningen.

En av ordförandena är ledamot i styrgruppen för övningsskoleprojektet.

I maj 2019 avslutade den utbildningsledare som huvudsakligen arbetat med ämneslärarprogrammet och grundlärarprogrammet sin anställning vid Umeå universitet. Detta avbräck har påverkat ordförandenas arbete och vissa punkter i åtgärdsplanen har inte kunnat slutföras.

Programrådet, särskilt programrådsordförandena, har under läsåret 2018/2019 (fram till 31 augusti 2019) också, delvis tillsammans med kanslipersonal, arbetat med:

- remissvar: Dimensionering av lärarutbildning, Struktur för och ämnen inom KPU, Lärarhögskolans organisation
- planering av workshop om (ämnes)didaktik och -metodik för lärare i ämneskurser och UK-kurser (genomfördes i september 2019)
- planering av workshop om kurser inom ny KPU (genomfördes i oktober 2019)
- översyn av utbildningsplaner för ämneslärarprogrammet
- översyn av programinformation på externa webbsidor

Nyckeltal för ämneslärarprogrammet - gymnasieskolan

Nyckeltal antagning

Ämneslärarprogrammet	ht-2013	ht-2014	ht-2015	ht-2016	ht-2017	Ht-2018
Antal nybörjarplatser (enl. planeringstal)	161	170	185	250	245	214
Antal förstahandssökande ¹	153	175	218	251	223	218
Antal förstahandssökande per plats	0,95	1,03	1,18	1,0	0,91	1,018
Antal registrerade nybörjarstudenter studenter ²	114	126	159	153	167	173

Nyckeltal genomströmning

Ämneslärarprogrammet	Antagna ht-2013	Antagna ht-2014	Antagna ht-2015	Antagna ht-2016	Antagna ht-2017	Antagna ht-2018
Antal godkända nybörjarstudenter efter första terminen ³	56	74	86	90	105	117
Antal godkända studenter efter femte terminen ⁴	45	56	54	70		
Antal godkända studenter efter UK 3 ⁵	44					

Nyckeltal examina

Ämneslärarprogrammet	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal som tagit ut examen						
Kvinnor		1	4	11	24	29
Män			3	11	27	24
Totalt		1	7	22	51	53

Synpunkter från programrådet på nyckeltal (kommenteras utifrån programmets förutsättningar och struktur)

Nyckeltalen gällande antagning visar att antalet förstahandssökande ligger och har legat i paritet med planeringstalet de senaste tre antagningsomgångarna. Siffrorna anger dock det totala antalet platser respektive sökande medan antagning sker till ingångsåmnen. Jämför vi sedan dessa med antalet

¹ Enligt Fokus fram till 2018, enligt UHR fr.o.m. ht 2018. Se länk för jämförelse med andra lärosäten <https://statistik.uhr.se/>

² Antal registrerade på utbildningens 1:a kurs enligt Ladok

³ Antal godkända på utbildningens 1:a termin, 30 hp (UK 1), enligt Ladok, per den 31 mars (efter ett omtentamens tillfälle). Nyckeltal fr.o.m. vt-19 är uthämtat under tiden 1 maj–9 juni 2019.

⁴ Antal godkända studenter efter termin 5 (UK 2), enligt Ladok, per den 31 mars (efter ett omtentamenstillfälle). Nyckeltal fr.o.m. vt 2019 är uthämtat under tiden 1 maj–9 juni 2019.

⁵ Antalet godkända studenter efter UK 3, per den 30 september. Nyckeltal fr.o.m. vt 2019 är uthämtat under tiden 1 maj–9 juni 2019.

registrerade ser vi en markant skillnad. Som exempel kan ges hösten 2018 då vi hade 218 förstahands-sökande till 214 platser men där endast 173 nybörjarstudenter registrerades. En naturlig fråga är därför vad det är som gör att man som student inte går vidare med det val man gjort. Beror det på att man inte påbörjar några studier alls, eller beror det på att man ändrar sig under antagningsprocessen och söker sig till någon annan utbildning. På ämnesnivå kan siffrorna ge en annan bild, där vissa ämnen har fler sökande än platser medan de flesta ämnen har mycket få sökande eller just så pass många förstahandssökande som antalet platser. För att få en bra bild över läget behöver en granskning göras av dels söksiffror på ämnesnivå, dels var i processen som sökande försvinner och vad skälet till detta är. När det gäller söktrycket till olika ämnen önskar rådet att man också studerar söktrycket vid andra lärosäten. I de fall söktrycket är högre bör man studera hur de marknadsför sina utbildningar.

När det gäller nyckeltalen för genomströmning visar det sig att en stor andel studenter inte blir godkända på första terminens studier inom UK. Som exempel kan ges de som antogs hösten 2017 respektive hösten 2018 där endast 62% respektive 67% av antalet registrerade programstudenter är godkända efter att omproven är gjorda på terminens samtliga kurser. Studerar man sedan genomströmningen på termin 5, där den andra hälften av UK är förlagd, var endast 70 studenter godkända av de 153 som en gång påbörjade utbildningen hösten 2016. Siffrorna ger dessvärre inte någon information om antalet registrerade på termin 5 och det är därför svårt att veta om det handlar om att inte alla studenter påbörjade termin 5. Det i sin tur kan t.ex. bero på att studenterna inte nått upp till förkunskapskravet för dessa kurser men det kan också bero på att studenterna gjort avbrott på programmet. Programmets studievägledare har det senaste året genomfört en avhoppsanalys för att om möjligt få kännedom om vilka orsaker som finns för avhoppet. De studenter som ingår i denna studie är de som gjort ett formellt avbrott och antalet avbrott är förmodligen mycket större. Här ser rådet ett behov av att utvidga avhoppsanalysen till att även fånga upp de som gjort ett avbrott utan att meddela detta till studievägledare.

När man jämför antaletamina under ett år med antalet godkända på termin 5 ser man en tydlig koppling. Det verkar som om att en student som tar sig genom hälften av utbildningen också blir kvar på programmet och tar sin examen. Detta visar att det är mycket angeläget att följa upp avhoppet fram till termin 5. Sker dessa redan under termin 1, eller sker det under ämnesstudierna och vad beror i så fall avhoppet på?

Eftersom nyckeltalen inte anger könsfördelningen i alla lägen är det svårt att uttala sig om trender. För framtiden önskar rådet att nyckeltalen anges på ett sådant sätt att det framgår andelen kvinnor och män. Det gäller såväl antagning som genomströmning.

Sedan några år görs en ordentlig behörighetsgranskning inför VFU3. En sådan bör också göras inför termin 5 och då framför allt VFU2. Eftersom båda kurserna har ramkursplaner där förkunskapskraven är identiska är det viktigt att vi har samsyn kring vilka studenter som ska få gå kurserna. Det är ju i slutändan kursansvarig institution som registrerar studenten och om studenten inte når upp till förkunskapskravet är det denna som avgör om studenten ska ges dispens. Institutionerna uppmanas dock att följa det förkunskapskrav som finns i kursplanen.

Säkring av examensmål

Synpunkter från programrådet på matrisen.

Under våren 2018 påbörjades UKÄ:s utvärdering av ämneslärarprogrammet i ämnena bild, idrott och hälsa, matematik, musik, samhällskunskap och svenska. I samband med detta tog ämnesansvariga i samråd med kansliet fram matriser för kurser inom UK-blocken och de sex utvalda ämnena. Utgångspunkten var den typ av matris som använts på Grundlärarprogrammet i samband med att UKÄ granskade dessa utbildningar.

Som underlag för självvärderingen togs matriser fram där de lärandemål som finns i kurserna inom ett ämnesblock resp. inom UK-blocket dels tillfördes en av progressionskategorierna grundläggande–befästande–fördjupande, dels sorterades in i förhållande till vilket examensmål de siktar mot. Självvärderingen omfattade endast sex examensmål, men i de flesta ämnen inkluderades alla examensmål i matrisen.

Planen var att producera matriser för övriga 13 ämnen inom ämneslärarprogrammet under våren 2019 men då den utbildningsledare som var knuten till ämneslärarprogrammet valde att sluta sin anställning lades arbetet åt sidan. Arbetet ska återupptas under inledningen av 2020.

I förra programanalysen lyftes problemet med att enskilda studenter som tagit studieuppehåll och sedan återkommer har kombinationer av gamla UK-kurser och nya UK-kurser i sin examen. Den matris som tas fram tar inte hänsyn till detta utan utgår från att studenten tillhör antingen det ena eller det andra upplägget av utbildningsvetenskaplig kärna. Rådet ser det inte som görligt att ta hänsyn till dessa fall utan matriserna kommer även fortsättningsvis att vara skapade utifrån någon form av normal studiegång.

Självvärdering inom ramen för UKÄ:s utvärdering

Arbetet med självvärderingarna i de sex ämnena bild, idrott och hälsa, matematik, musik, samhällskunskap och svenska samt kurser inom UK-blocket genomfördes huvudsakligen under försommaren och hösten 2018. En utbildningsledare vid kansliet samordnade arbetet och för varje ämne utsågs en "skribent" som tillsammans med övriga skribenter deltog i samordningsmöten kring analysverktyg och textproduktion.

Arbetet med självvärderingarna och lärosätesintervjuerna är viktiga bidrag till fortsatt utveckling av de kurser som ingår i programmet, men har också synliggjort några områden där fortsatt utvecklingsarbete behövs på programnivå eller där befintliga strukturer behöver förtydligas och synliggöras. Detta är ett urval av teman att fundera vidare på:

- Skrivande
- Vetenskapliga metoder
- Kopplingen allmäntdidaktik och ämnesdidaktik
- Hur förbereder UVK, Ämnesdidaktik/Ämnesstudier för VFU
- Struktur VFU-perioderna – längd och placering
- Kompetensutveckling i relation till VFU-besök. Vilka/vem gör VFU-besöken?
- Ansvarsfördelning, organisatorisk fråga
- Identitet – känner läraren sig som lärarutbildare eller t.ex. lärare i historia
- Kompetens som lärarutbildare? Erbjuds fortbildning?
- Lärartabeller – många lärare men alla gör inte så mycket. Vem ansvarar? Finns tid för lärarlag?
- Vem ansvarar för studenterna? Om man t.ex. har en student i svenska och matte vem ansvarar?

Några av dessa områden ingår i det som föreslås under rubriken *Förslag på åtgärder och förändringar* nedan.

Uppföljning av föregående programanalys

Kommentarer till punkter som lyftes i föregående programanalys

I föregående programanalys lyftes två frågor som också lyfts i programanalysen året innan: utredning av småämnesstöd och utredning av prislappar för examensarbetskurserna. Det senare finns nu i VP 2020–2022 för Lärarhögskolan, men den utredning som påbörjades gällande småämnesstöd tycks ha fallit i glömska.

Strukturella utmaningar kopplade till VFU-periodernas placering i programstrukturen (nu alltid på en hösttermin) och deras längd lyftes. Dessa frågor behandlas nu av en särskild arbetsgrupp för VFU. Att examensarbetet går över två terminer skapar problem för institutionernas bemanning. En översyn över strukturen under det sista studieåret föreslås därför. Detta diskuterades också vid programrådets heldagsmöte i augusti 2019. Här behövs en utredning.

Ett annat strukturellt problem är övergången från en äldre version av UK1 och UK2 till en nyare. De matriser för lärandemål (FSR) och teman inom UK-kurserna som påbörjats under året kommer delvis att avhjälpa detta.

Tillgodoräknande av lärarvikariat som VFU är ett. Nu har en arbetsgrupp tillsatts som ska utarbeta en hanteringsordning för ansökan om tillgodoräknanden och gemensamma riktlinjer för bedömning. I arbetet med den nya KPU inför ht 2020 ska särskild vikt läggas vid formulering av lärandemål för VFU-kurser så att det omfattar med än erfarenhet av att planera och genomföra undervisning.

Behörighetsprövning lyfts också. Kanslipersonal har tillsammans med programrådsordförande under 2019 gjort en översyn av behörighetskrav till ämnesstudier och i vissa fall påpekat olämpliga eller regelvidriga krav. Systematisk översyn av behörighetskrav mellan kurser inom ämnen har inte gjorts, men några mindre lämpliga krav har diskuterats med berörda studierektorer. Hanteringen av behörighetskraven är ett särskilt problemområde. I alltför många fall ställs höga krav och studenter som inte uppfyller kraven kan ges dispens.

En sista punkt som framförs är problemet med tid. Programrådsordförande har tid i bemanningen som betalas av Lärarhögskolan. Lärarrepresentanternas tid i bemanning varierar och i allmänhet räcker den inte till mer än deltagande i programrådsmöten. Det innebär att alla remissvar och analyser hanteras av ordföranden. Det är ett delaktighetsproblem. Här har nog inget ändrats annat än att den totala tiden för ordförandeskapet ökats från 25 % till 30 %. Med tanke på ansvarsområdets komplexitet är detta inte tillräckligt.

Anslagna medel för kvalitetsarbete samt åtgärdsplan

Informationsträffar med studenter

Programrådet beviljades medel för tre informationsträffar med studenter. Under hösten 2018 bjöds de nyantagna in till en välkomsträff, under våren 2019 studenter på termin 2 och 4 till en informations-träff om val av andraämne samt studerande på termin 8 till en informationsträff om examensarbetet.

I samband med programstart 2019 genomfördes återigen en träff med nyantagna där frågor som vem studenter kan vända sig med frågor och deras möjligheter att påverka betonades mer än tidigare.

Träff och workshop med kontaktpersoner

Under våren 2019 genomfördes en träff med kontaktpersoner för de ämnen som kan ingå i ämneslärarprogrammet och KPU. Där informerades huvudsakligen om aktuella frågor och pågående arbete, som t.ex. Fler vägar in, ny KPU, UKÅ-utvärdering, översyn av behörighetskrav. En inbjudan till workshop i augusti om ämnesdidaktik och -metodik framfördes.

I början av höstterminen 2019 anordnades en workshop kring (ämnes)didaktik i både ämneskurser och UK-kurser. Syftet var att synliggöra hur mycket (ämnes)didaktik som ingår i kurserna och vilket det huvudsakliga innehållet är. Totalt 17 lärare deltog i denna uppskattade workshop. Det insamlade materialet ska analyseras och bilda underlag för fortsatta diskussioner om (ämnes)didaktik och -metodik.

Externa möten

De externa möten – med lärare vid övningsskolor och med lärarutbildare vid ett annat lärosäte – som planerats kunde inte genomföras. Beviljade medel används i stället för kontaktpersonsträffen om (ämnes)didaktik och metodik samt en halvdag för alla ämneslärarstuderande om digitalisering i skolan som ska genomföras i december 2019.

Åtgärdsplan

Rådet har tillsammans med utbildningsledare under året även arbetat med övriga insatser som fastställts i åtgärdsplanen: formulering av behörighetskrav till och inom ämneskurser samt översyn av UK 3 i förhållande till UK 1 och UK 2. Arbetet är inte avslutat.

Styrelsen för Lärarhögskolan anslog inför 2019 medel för ett pilotprojekt rörande ämneslärarstudenters skrivande. Detta hade inte diskuterats i programrådet.

Mittutvärdering

Mittutvärderingen genomfördes i december 2018 under kursen Specialpedagogik där 92 studenter var registrerade. Utvärderingen genomfördes i form av ett digitalt formulär. Enkät svar finns från 33 studenter, där de flesta startade sin utbildning ht16. Flertalet av dessa kommer från något av ingångsämnen engelska, svenska och idrott och hälsa. De synpunkter som redovisas kan i vissa fall representera enskilda studenters åsikter.

De flesta tycker att studierna i ingångsämnet är relevanta. Några studenter lyfter att det saknas delar i ämnesstudierna som man sedan ska undervisa om och man önskar dessutom mer kunskap om hur man lär ut ett ämne. Som ett gott exempel nämns de praktiska inslagen som finns på Idrott och hälsa där studenterna får undervisa elevgrupper redan under ämnesstudierna. Önskemål finns om övningsundervisning (t.ex. för elevgrupper) under didaktikkurserna i fler ämnen.

Drygt 60% anser att studierna i ingångsämnet är tillräckligt omfattande men man önskar i flera fall mer ämnesdidaktik. Det upplevs finnas skillnader i hur mycket ämnesdidaktik som ingår i olika ämnen där historia och bild anges som ämnen där det är lite didaktik, medan det ingår förhållandevis mycket ämnesdidaktik i svenska samt idrott och hälsa.

Drygt 75% anser att innehållet i UVK (generellt sett) i hög grad/mycket hög grad är relevant för kommande yrkesutövning. Teman som utveckling, lärande och specialpedagogik, sociala relationer, konflikthantering och ledarskap, bedömning och betygssättning anger 65% är relevanta i hög grad/mycket hög grad. Temat vetenskapsteori och forskningsmetodik anger endast 36 % i hög grad/mycket hög grad när det gäller relevans. Studenterna önskar mer om betygssättning, konflikthantering och specialpedagogik. De tycker att litteraturen och exemplen ibland är knutna till fel verksamhetsområde t.ex. låg- och mellanstadiet. Vissa kurser inom UK1 och UK2 överlappar vad gäller innehåll, särskilt nämns första kursen på termin 5 (UUL) som överlappande med termin 1. De önskar mer fokus på hur man använder teorin i praktiken (verktyg).

Övervägande del (93,9%) anser att de i hög grad/mycket hög grad getts möjlighet att få sådana kunskaper som krävs för VFU. När det gäller placeringen av VFU-kurserna anser 87,9% att dessa är bra/mycket bra. VFU1 upplevs inte alltid som meningsfull eftersom det bara är en vecka, och man önskar en tidigare och något längre VFU2 i ämnet (gärna under termin 4). 87,9% anser att trepartsamtalen varit bra/mycket bra och 96,9% anser att VFU-uppgifterna har varit relevanta, men i vissa fall upplevs det som för omfattande. Det upplevs också som orättvist att man har olika uppgifter i olika ämnen.

Balansen mellan undervisningsformer och examinationsformer har i hög grad/mycket hög grad upplevts som tillfredsställande. Omfattningen på litteraturen har varit för stor men litteratur anses i huvudsak vara relevant. En synpunkt som framkommer är dock att kurslitteraturen inte alltid har använts och bearbetats; så har t.ex. ett flertal böcker som omnämns i välkomstbrev inte använts under kurserna, särskilt under UK2. I utvärderingen lyfts också det låga tempot under UK och de kravlösa seminarierna och att man i vissa kurser under UK2-terminen inte "lever som man lär" (t.ex. provkonstruktion i BFL-kursen och läs- och skrivvärdigheter inom kursen Specialpedagogik).

Drygt hälften anger att flertalet av de generiska förmågorna (t.ex. samarbete, kritiskt förhållningssätt och reflektion) i hög grad/mycket hög grad har utvecklats under utbildningen. Gällande den skriftliga och muntliga förmågan anger över 70% i hög grad/mycket hög grad.

När det gäller jämställdhetsperspektivet anger en stor del (45%) att det behandlats "till viss del", och examinationen har där skett i huvudsak i form av seminarier.

Samtliga svarande anser att man bara "till viss del" har kunnat påverka utbildningens utformning.

Då det oftast varit svårt att utläsa av kommentarerna vilket ämne som avses har rådet, för framtida utvärderingar, identifierat ett behov av att se över instruktionerna i formuläret för att få en tydligare hänvisning till aktuellt ämne.

Programutvärdering

Programutvärderingen genomfördes i maj 2019 under utbildningens sista kurs, *Profession och vetenskap (UK3)*, där 67 studenter var registrerade. Utvärderingen genomfördes digitalt och 32 studenter valde att svara på enkäten. Inför utvärderingen bjöds studenterna in till en lunchträff där ordförandena informerade om bl.a. kvalitetsarbetet på programmet. Av de svarande hade övervägande del (78%) startat utbildningen under hösten 2014 med något av ingångsämnen engelska, historia eller idrott och hälsa. De vanligaste andraämnena bland de svarande var historia, religionskunskap och samhällskunskap.

En övervägande del (84,4%) anser att studierna i ingångsämnet i hög grad/mycket hög grad har varit relevanta för kommande yrkesutövning. Motsvarande siffra för andraämnet är 56,3%. Problem som lyfts är samläsningen med andra utbildningar som ibland gör att utbildningen inte känns lika relevant (Ma, Bio). Det finns också skillnader i hur tydlig kopplingen har varit till skolämnet. Som bra förebilder lyfts idrott och hälsa och hem- och konsumentkunskap, medan andra ämnen anses ha stora brister (Bild, Hi). Man anser också att vissa delar av skolämnet inte har behandlats i vissa ämnen (t.ex. mediakunskap och rättsväsendet för samhällskunskapsämnet). Bland svaren finns även en kommentar om att man inte fått möjlighet att nå det nationella målet gällande förmågan att säkert och kritiskt använda digitala verktyg.

Ett annat problem som lyfts av flera är kravet på både s.k. B- och C-uppsatser inom ämnesstudierna som vissa ämnen har. Studenterna anser att poängutrymmet borde användas till ämneskurser för att säkerställa bredden (Sh och Re men även andra ämnen in humaniora).

Endast hälften av dem som svarat anser att ämnesdidaktiken varit relevant i hög grad/mycket hög grad. Bland de svarande anger endast 21,8% att omfattningen i hög grad/mycket hög grad varit tillräckligt omfattande. Bland kommentarerna återfinns bland annat att skillnaden har varit i stor mellan ämnen (för idrott och hälsa har många angett i hög grad/mycket hög grad, medan historia, bild och svenska som andraspråk befinner sig i andra änden). Oavsett ämne önskar många studenter mer kunskap om styrdokumentet och hur man ska tolka/tillämpa dessa i undervisningen i ämnet. Man önskar också mer praktiska inslag och mer metodik.

62,5% anser inte att förordningens UK-teman har behandlats i tillräcklig omfattning. Områden som man inte anser har behandlats i tillräcklig omfattning är bl.a. konflikthantering, sociala relationer och ledarskap. Konflikthantering föreslås behandlas lite mer i anslutning till en längre VFU. Man önskar också mer praktiskt arbete om bedömning och betygsättning och då tydligare kopplat till ämnena.

59,4% anser att man fått möjlighet att förvärva sådant som behövs för VFU. Ungefär lika många anser att det i hög grad/mycket hög grad finns en progression mellan VFU-kurserna. VFU1 anses dock inte som meningsfull, särskilt inte i de fall man får en handledare som inte har samma ämnen som en själv. Man upplever VFU2 för kort och föreslår att den tidigareläggs till termin 4.

Endast 37,4% anger att balansen mellan olika undervisningsformer i hög grad/mycket hög grad varit tillfredsställande. Motsvarande siffra för balansen mellan olika examinationsformer är 50%.

Kommentarer som återfinns gäller de ämnen som har flera uppsatsarbeten utöver det examensarbete om 30 hp som studenten också ska genomföra. Ofta ifrågasätts seminariet som examinationsform då

närvaro ofta ger godkänt betyg. Synpunkter framförs på att institutionerna har olika syn på examensarbetet, vilket kan resultera i olika krav för olika ämnen.

De flesta (mer än 75%) anger att generiska förmågor såsom samarbete, kritiskt förhållningssätt och reflektion i hög grad/mycket hög grad har utvecklats under utbildningen. Ungefär lika många anser att den skriftliga och muntliga förmågan har utvecklats i hög grad/mycket hög grad.

En stor del av studenterna (70%) anser att de i låg grad har kunnat påverka utformningen av programmet. Man anser att det är svårt att få sin röst hörd och pekar på att samarbetet mellan kåren och lärarutbildningen behöver ses över.

Då det oftast varit svårt att utläsa av kommentarerna vilket ämne som avses har rådet, för framtida utvärderingar, identifierat ett behov av att se över instruktionerna i formuläret för att få en tydligare hänvisning till aktuellt ämne.

Internationalisering

Att utbildningen vid Umeå universitet ger studenterna internationella perspektiv innebär att det finns en interkulturell och global dimension i syfte, innehåll och genomförande av utbildningen. Studenterna har där det är genomförbart möjlighet att vara delaktiga i internationella utbyten. Inom lärarkollegiet finns internationella nätverk som kommer utbildningen tillgodo. Doktorander är inkluderade i dessa nätverk, skapar egna nätverk och deltar i andra internationella sammanhang.

Ämneslärarprogrammet är komplext med många medverkande institutioner. Var och en av dem har sannolikt egna planer för internationalisering och t.ex. egna utbytesavtal och nätverk. I programrådet kan diskussioner om goda exempel och möjligheter till internationalisering föras. Hittills har detta inte gjorts, men det är värt att ägna tid åt framöver. En enkel kartläggning, eventuellt som del av ämnesutvärdering (se nedan), skulle ge information om vilka avtal som finns, om eventuella samarbeten med lärarutbildning i andra länder kring kurser/seminarier, medverkan av inresande studenter i kurserna och liknande. Även aspekter av internationalisering på hemmaplan är viktiga.

I de flesta kurser inom programmet används litteratur på svenska och engelska. Litteratur på danska och norska är ytterst sällsynt.

I programvärderingen ingår numera inga frågor om internationalisering så studenternas erfarenheter och synpunkter är inte kända. Skälet till att de ströks var att det var svårt att formulera frågor som gav analyserbara svar.

Då och då framför studerande önskemål om att få göra en kortare VFU-period i utlandet. Att vistas och arbeta i ett annat land ger viktiga erfarenheter, men möjligtvis är studenten efter en sådan period sämre förberedd för arbete i det svenska skolväsendet. En fördjupad diskussion om för- och nackdelar som utmynnar i principer för beslut i dessa frågor behövs.

Samverkan

Att utbildning vid Umeå universitet är samverkanssäkrad innebär att, där det är lämpligt för utbildningens mål och innehåll, samverkan med externa parter sker för att stödja utbildningens utveckling och studenternas lärande samt för att stödja studenternas övergång till arbetslivet. Inom lärarkollegiet finns kunskap om vilka krav som kommer att ställas på studenterna i deras framtida arbetsliv. Forskarutbildningens genomförande ger doktoranderna insikt i vetenskapens roll i samhället samt förutsättningar att efter avslutad utbildning kunna tillgängliggöra forskning och bidra till samhällets utveckling.

I programrådet finns en extern representant (skolledare vid en övningsskola), och programrådet är representerat i styrgruppen för övningsskoleprojektet.

Två gånger per år anordnas s.k. samverkansdagar där VFU-samordnare och lärarutbildare träffas. Inför den avslutande VFU-kursen *Läraryrkets dimensioner* genomförs handledarkonferenser via Zoom.

Den viktigaste formen för samverkan är de VFU-perioder som ingår i programmet: 1 vecka under den första terminen, 4 veckor efter tre terminers studier i ingångsämnena samt 14–15 veckor under det sista året då VFU genomförs i båda ämnen.

Även när det gäller samverkan är komplexiteten påtaglig: många studenter gör VFU på övningsskolor, andra placeras på andra skolor; i många kurser inom programmet har en stor andel av lärarutbildarna lärarexamen och erfarenhet från undervisning i ungdomsskolan, i andra är det väldigt få; i vissa

ämnen medverkar lärare från ungdomsskolan i utbildningen, företrädesvis i (ämnes)didaktiska kurser, i andra inte. Idrott och hälsa bjuder regelbundet in elevgrupper som undervisas av lärarstudenter.

Många studerande hämtar material till examensarbeten i skolor, men skolorna medverkar inte i formulering av forskningsfrågorna och resultaten återförs inte. Ett närmare samarbete med lärarlag behövs för att studenternas examensarbeten också ska bli relevanta för skolan och lärarna. I idealfallet finns också en tät koppling till forskningsprojekt som också bygger på samverkan.

Den 12 december 2019 kommer en halvdag om digitalisering i skolan att genomföras. Till denna inbjuds alla ämneslärarstudenter. Lärare från Midgårdsskolan kommer att presentera något av det de gör samt delta i ämnesinriktade rundabordsamtal med studenterna.

Lärare som medverkar i ämneslärarprogrammet medverkar också i olika fortbildningsinsatser, t.ex. Kunskapsveckan.

Jämställdhet

Genom jämställdhetsintegrering av utbildningens innehåll och genomförande utvecklar studenterna sin handlingsförmåga att motverka ojämställdhet i samhället. Studenterna får under sin utbildning kunskap om hur makt och kön konstrueras inom det kunskapsområde som utbildningen avser. Inom lärarkollegiet finns kunskap och förmåga att reflektera om sitt ämne ur ett jämställdhetsperspektiv.

I programutvärderingen ingår inga frågor om jämställdhet varför programrådet inte har någon samlad bild av studenternas erfarenheter och synpunkter. Även här gäller det som sas om internationalisering ovan: de svar som lämnades på frågan i formuläret var mycket svåra att analysera varför frågan ströks. Även denna aspekt – och även forskningsanknytning, hållbar utveckling och studentinflytande – kan ingå i den ämnesutvärdering som diskuteras nedan.

Denna text ur förra årets programanalys är fortfarande giltig: Jämställdhet lyfts främst inom UK-kurserna. Ämnesstudierna kan också ha ett jämställdhetsfokus men det är svårt för programrådet att ha insikt där eftersom de är så många och varierande.

I kursen *Etik, demokrati och den heterogena lärandemiljön* (6LU007) under första terminen ingår ett FSR som uttrycker att studenten ska visa kunskap om och förståelse för betydelsen av att anlägga ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv i rollen som lärare. Under UK2-terminen läses kursen *Specialpedagogik* (6PE223) där man öppnar upp för jämställdhet i FSRet "Reflektera över elevers olika förutsättningar och behov samt analysera skolans betydelse för att utveckla en inkluderande och gynnsam pedagogisk miljö för alla" och i och med att man lyfter "för alla" blir det också en jämställdhetsfråga.

Om man med jämställdhet också breddar upp för begreppet "genus" kan man konstatera att en genusmedvetenhet finns i flertal kurser inom programmets olika delar. Lika behandling är ett annat viktigt och närliggande begrepp som skulle kunna diskuteras under denna punkt.

I övrigt är ämneslärarprogrammet sammantaget ett program med relativt jämn könsfördelning bland studenterna och där undervisande universitetslärare från alla institutioner som ingår i programmet också är både män och kvinnor. Kurslitteraturen visar också på bredd mellan manliga och kvinnliga författare.

Samlad programanalys

Programanalys utifrån genomförda utvärderingar, internationalisering och samverkan

Förutsättningar

Ämneslärarprogrammet är ett komplext program och villkoren för genomförandet är olika. I många ämnen är de blivande ämneslärarna så många att de uteslutande eller till stor del utgör egna grupper som läser efter särskilda kursplaner, i andra ämnen är antalet mycket lågt varför samläsning med andra studerandegrupper är en nödvändighet.

Även de ekonomiska förutsättningarna skiljer sig åt eftersom den nationella "studentpengen" för ämnesstudier skiljer sig åt. Studentpengen påverkar bland annat hur mycket lärarledd tid som kan läggas ut. Inte minst när det gäller examensarbetskurser som alla är utformade från samma ramkursplan uppfattas detta som orättvist. Denna tabell är hämtad ur *Budget 2019 Lärarhögskolan*:

Utbildningsområde	HST (Antal)	HPR (Antal)	HST-prislapp (kr)	HPR-prislapp (kr)	Förändring från 2018 (kr)	Fördelning till institutionerna HST+HPR (tkr)
Humj	411	344	24 205	15 773	482	15 374
Sam	496	416	24 205	15 773	482	18 567
Natur	265	218	41 273	34 806	1 375	18 525
Teknik	71	58	41 273	34 806	1 375	4 949
Vård	40	34	43 879	38 004	1 488	3 047
VFU	193	164	25 034	26 986	627	9 257
Undervisning	472	401	29 441	28 786	702	25 439
Övrigt	55	48	33 146	26 926	1 079	3 115
Idrott	44	37	79 534	31 547	1 339	4 667
Design	37	33	116 957	57 006	2 097	6 209
Musik	10	10	100 902	63 797	2 825	1 647
Korrigerig						-353
Totalt	2 094	1 763				110 444

Tabell 3: Budgeterat antal HST fördelat på utbildningsområde, ersättningsnivå per HST och HPR till institutionerna samt kostnaden för Lärarhögskolans utbildningsuppdrag.

De skilda förutsättningarna är en förklaring till att studenternas individuella erfarenheter och synpunkter ofta är vitt skilda vilket i sin tur gör det svårt att dra generaliserande slutsatser utifrån mitt- och programutvärderingarna. Det vore värt att utreda huruvida omdömet "låga krav" korrelerar med antalet undervisningstimmar.

Styrkor och svagheter

Mot bakgrund av dessa förutsättningar samt analys av mitt- och programutvärderingar samt självvärderingar i samband med UKÄ:s utvärdering av ämneslärarutbildning i bild, idrott och hälsa, matematik, musik, samhällskunskap och svenska vill programrådet lyfta fram följande styrkor och svagheter.

Styrkor med ämneslärarprogrammet

- **Många möjliga ämneskombinationer**
Umeå universitet erbjuder ett stort antal möjliga ämneskombinationer inom programmet. Detta bör nog marknadsföras bättre.
- **Samarbete över ämnes-/institutionsgränser**
Den fysiska närheten på ett samlat campus underlättar samarbete över gränser. Medverkande lärares och institutioners i allmänhet positiva inställning till lärarutbildning är också en viktig faktor. De workshoppar som anordnats de senaste terminerna är viktiga för att stärka samarbete, för att lära av varandra och för att stärka medverkande lärares identitet som lärarutbildare.
- **Tät koppling mellan ämnesstudier, ämnesdidaktik och VFU**
I samband med lärosätessamtalen inom ramen för UKÄ:s utvärderingar och kontakter med "systerinstitutioner" vid andra universitet har det blivit tydligt att den täta institutionella kopplingen mellan ämnesstudier, ämnesdidaktik och VFU som finns vid Umeå universitet inte finns vid alla lärosäten. På många håll finns i stället en tät institutionell koppling mellan allmäntdidaktik, ämnesdidaktik och VFU.

Utmaningar för ämneslärarprogrammet:

- **Mångfalden innebär också utmaningar**
Den ämnesmässiga mångfalden innebär också en svaghet – eller åtminstone en utmaning. Eftersom studenterna bedriver sina ämnesstudier vid många olika institutioner och i olika

konstellationer är det många personer och instanser som är ansvariga för olika slags studentkontakter. Det stora antalet lärare och institutioner som medverkar i utbildningen gör att särskilda ansträngningar, som workshoppar och seminarier, krävs för att uppnå samsyn kring t.ex. bedömning.

- Skilda villkor för olika ämnen p.g.a. finansieringssystemet
En utmaning för likvärdigheten inom programmet är inte minst finansieringssystemet. Ett ämne med låg ersättning och få lärarstudenter har sämre förutsättningar att erbjuda ämnesstudier, inkl. ämnesdidaktik och metodik, som är helt anpassade för den framtida yrkesverksamheten.
- Ingen given plats i programrådet för institutioner/lärlarlag som huvudsakligen medverkar i UK-kurser
Lärrerrepresentanterna i programrådet är utsedda av fakultetsnämnder. Sammansättningen återspeglar därför inte nödvändigtvis programmets innehåll och struktur.

Förslag på åtgärder och förändringar

Utifrån nyckeltalen vill rådet påpeka att närmare analyser av förhållandet mellan antal sökande–antagna–registrerade är ytterst viktigt. I många fall finns många sökande, men platserna fylls ändå inte. Beror detta på att de inte är behöriga? Ändrar de sina planer? Vad beror bortfallet mellan antagning och registrering på? Är informationen om hur det är att vara student vid Umeå universitet bristfällig?

Många av de utvecklingsområden programrådet för ämneslärlarprogrammet och KPU identifierat för ämneslärlarprogrammet gäller också för andra lärlarprogram och återfinns i *VP 2002–2022 för Lärlarhögskolan*. Till dessa hör bland annat forsknings- och professionsanknytning av examensarbeten, studenters förmåga att kommunicera i tal och skrift samt de frågor som hanteras av den särskilda gruppen för VFU. Programrådet för ämneslärlarprogrammet och KPU anser att dessa områden är viktiga och bör ingå i ett uppföljnings- och åtgärdsprogram.

Programrådet för ämneslärlarprogrammet har utöver detta identifierat ett antal specifika områden som vi vill driva och arbeta med under år 2020. Många frågor är kopplade till programmets komplexitet och de särskilda utmaningar rörande likvärdighet som framträder. Säkring av examensmål är ett andra tema som omfattar arbete med matriser. Det tredje rör samverkan och professionsanknytning.

Ämnesdidaktik/-metodik

Under hösten 2019 genomfördes en första workshop om omfattning av och innehåll i ämnesdidaktiska/-metodiska inslag i ämnesstudierna. Det underlag som samlades in ska analyseras för att sedan bilda underlag för fortsatta diskussioner med företrädare för ämnesstudierna. I dessa diskussioner ingår också förhållandet mellan teori och praktik.

Uppsatser i ämnesstudierna

Programrådet ser ett behov att samla in information om kurserna inom ämnesstudierna. Det gäller bland annat de sex perspektiv som ska integreras i alla utbildningar men också förhållandet mellan innehåll i skolämnet enligt styrdokument och ämne inom lärlarutbildning.

En särskild fråga utgör förekomsten av B- och C-uppsatser inom ämnesstudier, vars nytta för den framtida yrkesverksamheten studenterna ofta ifrågasätts. Här vore en kartläggning av hur stor del av ett ämnesblock om 90 hp som utgörs av individuella fördjupningar och i vad mån dessa har en ämnesdidaktisk inriktning. Utifrån en sådan kartläggning kan dialoger om för- och nackdelar föras med de institutioner som anslår en stor andel av poängen till uppsatser.

Krav på och bedömning av VFU-rapporter och examensarbeten

I programutvärderingarna framkommer att de krav som ställs på studenterna när det gäller VFU-rapport och examensarbeten tycks vara olika vid olika institutioner. Eftersom de aktuella kurserna utgår från ramkursplaner finns anledning att undersöka detta närmare. Ett av dessa områden är lämpligt för nästa års workshop för lärlarutbildare. Denna aktivitet utgör då ett komplement till det arbete kring kollegial bedömning av examensarbeten som ingår i Lärlarhögskolans VP för 2020–2022.

Även bedömningsaspekter kopplade till VFU vore viktiga att diskutera med examinatorer för olika ämnen.

Kursplaner, matriser och uppföljning

Arbete med att ta fram översikter över UK-kurser – där behörighetskrav, innehåll och lärandemål ingår – har påbörjats. Utifrån dessa kan progression gällande det innehåll som anges i examensordningen analyseras. De kan också vara ett hjälpmedel i vägledning av studenter som påbörjat lärarutbildning enligt en äldre struktur och vill fullfölja enligt den gällande strukturen liksom vid tillgodoräknande av studier vid ett annat lärosäte.

Under år 2020 vill programrådet inleda arbetet med att ta fram matriser för alla ämnen som kan studeras inom ramen för ämneslärarprogrammet. I samband med självvärderingen inom ramen för UKÄ:s utvärdering togs sådana fram för de ämnen som ingår där. I vissa fall fokuserades dock på de examensmål som låg till grund för utvärderingen. Dessa matriser syftar dels till att tydliggöra i vad mån studenterna har möjlighet att nå examensmålen, dels till att bilda underlag för diskussioner om var ansvaret för vägen mot enskilda examensmål ligger och hur olika delar förbereder studenterna för VFU och examensarbete.

Arbetet med matriser i berörda lärarlag ger också anledning att reflektera kring hur lärandemål formuleras och hur examinator säkerställer att dessa uppnås. Möjligen kan detta vara ett diskussionsämne vid en träff med kontaktpersoner för ämnesstudierna.

Rådet planerar att arrangera en workshop dit ämnesföreträdare bjuds in för att diskutera matriserna. Inför en sådan workshop har den utbildningsledare som nu anställts på kansliet och som ska arbeta med bl.a. ämneslärarprogrammet fått i uppdrag att skapa mallar för vart och ett av de återstående ämnena. I samband med detta är tanken att vi också ska diskutera om de matriser som nu finns för vissa ämnen är optimala eller om vi ska ändra något på mallen. Det kan t.ex. gälla hur vi arbetar med de tre fördjupningsnivåerna där vissa ämnesföreträdare har sett problem med att utifrån lärandemålen identifiera tre nivåer eller hur vi bokför lärandemålen i matrisen. UKÄ:s utlåtande kan vara vägledande i hur vi ska tänka där.

På lite längre sikt ser programrådet att dessa matriser tillsammans med kursutvärderingar kan bilda underlag för utvärderingar av ämnesblock om 90 hp. Detta skulle också vara en möjlighet att synliggöra lärarutbildarnas syn på styrkor och svagheter i utbildningen. Ytterligare ett sätt att få syn på lärarutbildarnas synpunkter är att utarbeta en mall för ämnesutvärderingar. Här kunde också information om hur de sex perspektiven integreras i ämneskurserna samlas in. Under våren 2020 utarbetas ett utkast till en mall som diskuteras vid möte med kontaktpersoner. En sådan mall för ämnesutvärdering skulle senare kunna tjäna som en del av underlaget för översyner av kurser och kursplaner inom ramen för den aktivitet som finns med i VP 2020–2022.

Samverkan och professionsanknytning

I december 2019 genomförs för första gången en halvdag för alla ämneslärarstudenter. Temat är denna gång digitalisering i skolan. Förutom en introducerande föreläsning med en av universitetets forskare (Ola J Lindberg) medverkar flera lärare från Midgårdsskolan med presentationer av hur de arbetar med digitala verktyg i undervisningen. De deltar också i ämnesvisa rundabordssamtal. Universitetslärare som medverkar i ämneslärarprogrammet är också inbjudna. Programrådet hoppas att detta kan bli ett årligt arrangemang som genomförs i samverkan med en eller flera gymnasieskolor i Umeå.

Ämneslärarprogrammets komplexitet med det stora antalet medverkande institutioner och ämnen gör det svårt att skaffa sig en uppfattning om hur professionsanknytning ser ut i utbildningen. Programrådet har därför i äskande om medel föreslagit att kanslipersonal tillsammans med rådsordförande genomför en kartläggning av professionsanknytning i programmets olika delar.

Språk och kommunikativ förmåga

Undervisning är i hög grad en kommunikativ verksamhet. Många studenter bristande förmåga att uttrycka sig i tal och skrift har diskuterats i olika sammanhang. För blivande lärare omfattar detta tre aspekter: muntlig och skriftlig kommunikation, inkl. produktion av akademisk text, inom

utbildningen, muntliga och skriftlig kommunikation i den framtida yrkesverksamheten samt förmåga att hjälpa framtida elever att både tillägna sig och redovisa ämnesinnehåll och utveckla ett ämnesspråk.

Under utbildningen krävs en genomtänkt progression för utveckling av både det akademiska och det professionsinriktade språket och språkbruket. Denna progression bör återspegla sig i språkinriktade lärandemål i kurserna. Studerande med ett annat modersmål än svenska behöver nog särskilt stöd för att utveckla dessa kompetenser.

När det gäller både det professionella och det akademiska skrivandet bildar presentationerna från Black-Box-övningar (april 2019 och nov 2019) viktigt underlag för att utarbeta en progression genom programmet. En sådan bör utarbetas. Hur det arbetet ska genomföras och av vem måste diskuteras vidare.

I programrådets äskande av medel för 2020 föreslogs att en intern (poängsatt) kompetensutveckling rörande språk- och kunskapsutvecklande arbetsätt tas fram (av t.ex. Institutionen för språkstudier tillsammans med en skola) och erbjuds lärarutbildare. Den bärande tanken i SKUA är att språk- och kunskapsutveckling hänger samman – det finns ett gemensamt skolspråk som eleverna måste tillägna sig och varje ämne har dessutom sitt specifika ämnesspråk. Elever som har brister när det gäller "allmänspråket", t.ex. för att deras modersmål inte är svenska, behöver särskilt stöd för detta, men det är att arbetsätt som gynnar alla elever.

Seminarier som undervisnings- och examinationsform

Även detta år lyfter studenterna fram hur lätt det är att glida igenom vissa kurser. Detta tycks vara särskilt vanligt där examinationen genomförs i seminarieform. Seminariet är en viktig undervisningsform som handlar om att mötas kring något gemensamt, vanligen en text. Det ger då en möjlighet att låta olika perspektiv brytas mot varandra och är på så sätt också en viktig träning i att pröva argument som framförs. För att seminariet ska fungera som examination (av andra lärandemål än kritisk granskning och argumentation) krävs nog tydliga bedömningskriterier. Programrådet föreslår att nästa gemensamma workshop som Lärarhögskolan arrangerar ägnas åt seminariet som undervisnings- och examinationsform.

Studentinflytande

I utvärderingarna framkommer att studenterna anser att de har små möjligheter att påverka sin utbildning. Det är oklart om detta gäller på kurs-, ämnesblocks- eller programnivå. Studentinflytande är också en av punkterna i Studentkårsskrivelsen. Att än tydligare informera på programsidan i Cambro och vid informationsträffar om vem de ska vända sig till med vilka frågor är angeläget. Diskussioner krävs också när det gäller hur informellt framförda synpunkter på en kurs kan tas tillvara.

Avslutande kommentar

I september 2019 publicerade Europeiska kommissionen årets upplaga av *Education and Training Monitor*⁶. För alla EU-länder finns också specifik information i kortform, t.ex. så kallade Infographics där detta tycks vara gemensamt för alla länder:

⁶ Kan hämtas här: https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/document-library/education-and-training-monitor-eu-analysis-volume-1-2019_en.

Två av de aktiviteter programrådet för ämneslärarprogrammet föreslagit i äskandet och i denna programanalys ansluter till två av dessa punkter: *Digitalisering i skolan* samt intern kompetensutveckling för lärarutbildare i *Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt*.

Fullföljande av studierna

Denna punkt berör också grundlärarprogrammet och har lyfts ett antal gånger i olika sammanhang. Programrådet för ämneslärarprogrammet och KPU menar att det är angeläget att utreda möjligheterna att erbjuda kurserna under det sista studieåret med start varje termin. En del av frågan har med ansvar för studenterna att göra.

Varje hösttermin finns ett antal studerande som inte uppfyller kraven för kursen *Lärarkets dimensioner* och för examensarbetskursen. Godkänt betyg på den avslutande VFU-kursen krävs för att få gå programmets sista kurs *Profession och vetenskap*. Den som inte är behörig för sista studieårets första kurs måste alltså vänta ett helt år tills nästa möjlighet att göra kurserna erbjuds.

Den långa väntetiden är ett argument för att erbjuda sista årets kurser två gånger per år. I praktiken skulle det innebära att positionen för de kurstillfällen som erbjöds inom utbildningen för blivande ämneslärare i åk 7–9 skulle utnyttjas även fortsättningsvis. Sannolikt är antalet studerande inte högt varför samarbete över institutionsgränser krävs.

Om kurserna erbjöds med start två gånger per år skulle det också innebära ytterligare examinationstillfällen för studerande som inom ramen för den examensarbetskurs de gått inte uppnått betyget godkänt efter ordinarie prov och omprov.

En särskild problematik gäller studerande som förlorat sin programregistrering. Genom att erbjuda examensarbetskurserna också som fristående kurs (som löper parallellt med programkursen) får de en möjlighet att avsluta som utbildning och ta ut en examen.